

بیاض صدر الدارین

مرحوم حاج شیخ محمد شامیرانی رستم آبادی

بامقدمه:
استاد مهدی آصفی

تحقیق و تصحیح:
محمد (میثم) نوریان - رحیم نیکبخت



شاهمیرانی رستم آبادی، محمد، ۱۲۵۳ - ۱۳۴۰.	سرشناسه
بیاض صدرالمداحین / محمد شاهمیرانی رستم آبادی: تحقیق و تصحیح رحیم نیکبخت، محمد (میشم) نوریان. تهران: سفیر اردهال، ۱۳۹۸.	عنوان و نام پدیدآور
۴۵۶ ص: ۱/۵×۲۱/۵ س.م.	مشخصات نشر
۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳۷۹۳-۶	مشخصات ظاهری
فیفا	شابک
مذبحه و مدیحه سرایی اهل بیت (ع) Laudatory poetry of Ahli-beyt*	وضعیت فهرست نویسی
شاهمیرانی رستم آبادی، محمد، ۱۲۵۳ - ۱۳۴۰.	موضوع
شعر مذهبی فارسی -- قرن ۱۴ -- مجموعه ها	موضوع
Religious poetry, Persian -- 20th century -- Collections	موضوع
مداحان -- ایران -- سرگذشتنامه Loudatorists -- Iran -- Biography*	موضوع
نیکبخت، رحیم، ۱۳۵۰ -، گردآورنده نوریان، محمد (میشم)، ۱۳۵۶ -، گردآورنده	شناسه افزوده
۸/۲۶۱ BP	شناسه افزوده
۲۹۷/۷۵۷	رده بندی کنگره
۶۰۸۸۲۶۵	رده بندی دیویی
	شماره کتابشناسی ملی



بیاض صدر المدا حین

مرحوم حاج شیخ محمد شاه میرانی رستم آبادی

بامقدمه:
استاد مهدی آصفی

تحقیق و تصحیح:
محمد (میثم) نوریان - رحیم نیکبخت

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳-۷۹۳-۶

صفحه آرایی، طراحی جلد: واحد آماده سازی نشر سفیر اردهال

لیتوگرافی، چاپ، صحافی: واحد تولید نشر سفیر اردهال

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹ قیمت: ۷۰,۰۰۰ تومان

شمارگان: ۵۵۰ نسخه شماره نشر: ۱-۸۱۹

نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتح، خیابان سمیه، روبروی بانک ملی ایران، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴

تلفن مرکز پخش: ۸۸۳۱۳۸۹۸ - ۸۸۳۱۹۳۴۲ - ۰۲۱ کد پستی: ۷۴۷۱۵ - ۱۵۸۱۸

www.safirardehal.ir

www.safirardehal.com

email: safirardehal@yahoo.com

© حق چاپ: ۱۳۹۹

هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از مولف ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست و نمایه موضوعی

تقریظ استاد مهدی آصفی	۱۰
مقدمه	۱۳
مدخل پژوهشی	۱۵
نگاهی به زندگی شیخ محمد رستم آبادی (صدرالمداحین)	۱۶
ولادت	۱۶
غلام حسین (ع)	۱۷
لقب صدرالمداحین	۱۸
مداحی و نوحه خوانی صدرالمداحین	۱۹
سرنوشت سروده‌های صدرالمداحین	۲۲
نوحه‌های صدرالمداحین	۲۳
وفات	۲۴
بیاض صدرالمداحین	۲۸
شاعران بیاض	۲۹
وجوه اهمیت بیاض	۳۱
بیاض	۳۳-۴۴۲
عالم ذر	۲۳۰
شهادت حضرت زهرا	۴۲۸
عید قربان	۱۹۲
حلول ماه محرم	۵۱، ۵۷، ۱۶۱، ۱۸۴، ۳۶۸
احوالات حضرت صغری ..	۷۴، ۷۶، ۷۷، ۲۷۵، ۳۱۷، ۳۲۴، ۳۵۹، ۳۸۷، ۳۹۸، ۴۳۲، ۴۳۴، ۴۴۲
ورود به کربلا	۵۳، ۶۰، ۶۴، ۳۷۸، ۴۰۹
سرزمین کربلا	۳۸۳
احوالات شب عاشورا	۱۴۱، ۱۷۷، ۳۴۷
حضرت امام حسین (ع)	۸۲، ۸۵، ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۶، ۱۸۸، ۲۰۶، ۲۰۸، ۲۶۴، ۳۰۸، ۳۸۲
روز عاشورا	۶۶، ۴۰۳
احوالات حر بن یزید ریاحی	۴۳، ۴۵، ۴۹
احوالات حضرت علی اکبر	۴۷، ۶۲، ۹۶، ۱۰۰، ۱۱۱، ۱۵۹، ۱۶۷
.....	۱۹۰، ۲۳۷، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۸۶، ۳۰۶، ۳۲۶، ۳۳۰، ۳۶۲، ۳۷۴، ۳۷۶
احوالات حضرت قاسم	۷۱، ۱۰۸، ۲۲۸، ۲۹۵، ۳۰۱

۳۸	احوالات طفلان حضرت زینب (س)
۱۰۳	اظهار عطش طفلان
۲۶۷، ۳۰۹	احوالات حضرت ابوالفضل (ع)
۶۸، ۸۰، ۱۱۸، ۲۴۳	احوالات حضرت علی اصغر (ع)
۱۲۰، ۲۰۱، ۲۲۴، ۲۷۳، ۳۱۰، ۳۱۱	احوالات وداع امام حسین (ع)
۴۱، ۱۷۳، ۲۰۳، ۲۳۱، ۲۷۹، ۳۵۴	اتمام حجت امام حسین (ع)
۸۹، ۹۲، ۲۲۴، ۴۴۰	مناجات امام حسین (ع) و جواب حضرت باری
۸۳، ۳۰	احوالات وهب جوان نصرانی
۱۳۷، ۳۷۰	احوالات قتلگاه امام حسین (ع)
۲۴۲، ۳۸۵	مناجات حضرت زینب (س) در قتلگاه
۴۳۹	خطاب حضرت زینب (س) به رسول اکرم (ص)
۱۲۶	احوالات قصه و خبر کردن شیر
۹۴	احوالات عصر عاشورا
۱۲۶	احوالات شام غریبان زبان حال امام حسین (ع) خطاب به حضرت زهرا (س)
۴۳۸	حضرت زهرا (س) و زیارت کربلا در شب های جمعه
۲۷۱	احوالات عبور کاروان اسرا از قتلگاه
۲۳۹، ۲۴۰، ۲۷۷، ۲۷۸، ۳۲۸، ۳۶۵، ۳۶۶، ۴۲۴، ۴۳۶	احوالات وداع حضرت سکینه (س) با پدر
۸۷، ۳۲۲، ۴۲۳	احوالات وداع حضرت زینب (س) با برادر
۲۱۷	زبان حال حضرت زینب به رأس امام حسین (ع)
۳۹۴	احوالات کوفه
۱۰۵	احوالات مجلس ابن زیاد (لعنت الله علیه)
۳۴، ۸۳، ۱۴۵، ۱۹۴، ۱۹۷، ۲۲۶	احوالات دیر راهب
۲۰۰	احوالات راه شام
۱۲۱، ۱۲۳، ۱۴۳، ۱۷۵، ۲۵۸، ۳۱۲، ۴۱۳، ۴۱۸	احوالات مجلس یزید (لعنت الله علیه)
۱۲۱	چوب زدن بر لب و دندان رأس مطهر
۲۲۰، ۲۴۶، ۳۴۵	احوالات خرابه شام
۱۳۳، ۱۵۶، ۲۳۳، ۲۴۷، ۲۸۳، ۲۸۸، ۲۹۳، ۲۹۸، ۳۳۷، ۳۶۰	احوالات حضرت رقیه خاتون (س)
۳۹۴، ۱۰۵	خطبه حضرت زینب (س)
۱۲۸، ۱۳۹	خطبه امام سجاد (ع)
۲۱۳، ۲۳۵، ۳۳۴، ۳۴۰	آمدن هنده، کنیز حضرت زهرا (س) به خرابه
۲۵۸، ۳۰۳، ۳۱۴، ۳۲۰، ۳۴۹، ۳۹۳، ۴۳۹	احوالات حضرت زینب (س)
۳۱۵	پشیمان شدن یزید (لعنت الله علیه)
۱۵۲، ۱۶۵، ۱۷۰، ۲۶۱، ۲۹۰، ۴۰۰، ۴۰۸	احوالات اربعین

۱۱۶.۴۲۱	 بازگشت اهل بیت (ع) به مدینه
۱۳۱	 خطاب حضرت زینب (س) به حضرت ام‌البین (س)
۱۳۶.۱۶۸.۴۱۵	 مصیبت حضرت رسول اکرم (ص) و امام حسین (ع)
۱۵۰.۱۵۴.۲۱۱.۳۹۰	 شهادت امام حسن (ع)
۳۵۷.۳۹۶.۴۰۵	 احوالات امام موسی ابن جعفر (ع)
۲۸۱.۴۱۱	 شهادت امام رضا (ع)
۲۴۴.۳۵۱	 توسل به امام زمان (عج)
۳۶	 روضه سید جلال الدین
۴۴۰.۴۴۱	 پند و اندرز
۴۴۳	 پیوست
۴۴۴-۴۵۰	 تصاویری از بیاض
۴۵۱	 نمایه شعرا

مقدمه

ایرانیان به واسطه اهل بیت (ع) اسلام آوردند. از سپیده دم طلوعه اسلام روح و روان ایرانیان با محبت و عشق اهل بیت علیهم السلام عجین شد. ابعاد و اعماق عشق مردم ایران به خاندان پیامبر (ص) را در بررسی و تتبع ادبیات ایران زمین می‌توان شناخت. با این وصف بررسی تاریخ و پیشینه مدح و منقبت و مرثیه خوانی برای اهل بیت (ع) به ویژه سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (ع) در این مجال مقدور نیست.^۱

موضوع مورد توجه این دفتر بیاض نوحه‌های مداح معروف شمیرانات «صدرالمداحین» است. این مداح خوش صدا و خوش حافظه درحالی که بیش از نود سال عمر کرده و از کودکی منصب شاهانه غلامی امام حسین (ع) داشته در بهمن سال ۱۳۴۰ هـ. ش در رستم‌آباد شمیران درگذشته است. شرح احوال و چگونگی کسب مرتبه شاهانه غلام حسینی (ع) وی، همچنین لقبی که یکی از مراجع عظام تقلید بر وی نهاد در مدخل پژوهشی این اثر نگارش یافته است.^۲

از نوحه‌هایی که حاج شیخ محمد رستم‌آبادی سروده است تعداد اندکی در دست است. زیرا در ایام حیاتش موفق به چاپ و نشر آنها نشد و دفاتر مراشی وی بعد از وفات وی در اختیار مرحوم عرب و مرحوم دولابی و مرحوم علامه قرار گرفت، که متأسفانه آنها هم آثار وی را منتشر نکردند و از دنیا رفتند. امید است بازماندگان این نوحه‌خوانان نوحه‌های مرحوم رستم‌آبادی را به خانواده مرحوم شیخ محمد رستم‌آبادی رد امانت نمایند تا منتشر و در دسترس همگان قرار گیرد.

در بین اسناد و مدارک خطی بازمانده از صدر المداحین، بیاضی در قطع خشتی وجود دارد که مجموعه‌ای از نوحه‌های شاعران گمنام منطقه شمیران است. این بیاض گرچه سروده‌های خود «صدرالمداحین» نیست با این حال چون به وی تعلق داشته به منظور

۱. برای اطلاع بیشتر رک به: مرتضیه محمدزاده، «طرحی نو در دانشنامه شعر عاشورایی»، تهران سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۹۳.

۲. برای اطلاع بیشتر از زندگی و آثار برجای مانده از مرحوم شیخ محمد رستم‌آبادی رک به: صدر المداحین: روایت مستند زندگی حاج شیخ محمد شاهمیرانی.

احیای میراث ادبیات گرانهای رثایی سالار شهیدان امام حسین (ع) بر آن شدیم تا پس از طی مراحل تحقیق، مصاحبه با بازماندگان حاج شیخ، بازنویسی و تصحیح این بیاض قدیمی آغاز گردید که مراحل مختلف تحقیق آن بیش از دو سال به طول انجامید.

برای نگارش مدخل پژوهشی و نگارش شرح حال حاج شیخ محمد رستم آبادی مصاحبه‌هایی با صبیبه وی حاجیه خانم شاهمیرانی و تعدادی از کهن سالان محله رستم آباد انجام شد. درگذشت برخی از معمرین محلی موجب شد در برخی موارد با فقدان اطلاعات کافی مواجه شویم، با این حال با مداحان پیشکسوت شمیران دیدارها و گفتگوهای صورت گرفت و از خاطرات شفاهی ایشان در مورد سبک و سیاق مداحی حاج شیخ اطلاعاتی بدست آمد؛ گرچه کافی به نظر نمی‌رسد.

امید آنکه این تلاش با هدف احیای موارث فراموش شده فرهنگی و مذهبی محله مذهبی و انقلابی رستم آباد، موجب شود تا سایر آثار فرهنگی ادبی و مذهبی موجود در خانواده‌های قدیمی و اصیل محل مورد توجه قرار گرفته به عنوان نمادهای هویت اصیل محلات قدیمی علاوه بر انتشار در موزه‌ای محلی گردآوری و از نابودی نجات یابند و در معرض دید و توجه جوانان و علاقمندان مطالعات تاریخی و مذهبی قرار گیرد.

وظیفه خود می‌دانیم از کلیه عزیزانی که با بیان خاطرات خود ما را در انجام این پژوهش یاری کردند به ویژه خانواده و صبیبه محترم مرحوم حاج شیخ محمد رستم آبادی. جامعه مداحان شمیران و هم محلی‌های عزیز تقدیر و تشکر نمایم.

در بازنویسی و حروفنگاری اولیه متن این بیاض و همچنین مصاحبه‌هایی که انجام شده بود آقای امیرحسین نباتی و اولیه محترمشان سرکار خانم بلوچی زحماتی متحمل شدند. طراحی و صفحه آرایی و اصلاحات و ویرایش و اعمال اصلاحات چند باره و صفحه آرایی نهایی را امیر نیکبخت انجام داده است.

شب شهادت حضرت رقیه سلام الله بنت الحسین (ع)

۴ صفر ۱۴۴۰ / ۲۲ مهرماه ۱۳۹۷

رحیم نیکبخت / محمد (میثم) نوریان